

HUNGERSNÖDEN I FINLAND – ANVISNING TILL LÄRAREN

Med Hungersnöden i Finland-uppgifterna bekantar man sig med kristiderna under missväxtåren och senare hälften av 1910-talet genom materialen från Arbetarmuseet Werstas och Kuopio kulturhistoriska museum.

Uppgifterna är avsedda för gymnasieelever och genomförs tillsammans med materialet i materialpaketet Hungersnöden i Finland. Gå till materialpaketet här: [Hungersnöden i Finland](#). Uppgifterna utgör en helhet, men de kan också användas som separata uppgifter under lektionerna.

De rätta svaren finns i följande anteckningar:

Missväxtårens mat

1. (HI, HÄ) Bekanta er med barkbröd och dess tillverkning.

- A. Vad är barkmjöl och hur tillverkas det?
 - Svaret hittas på: "Tillverkning av barkbröd".
- B. En vuxen människa behöver omkring 2 000–3 000 kilokalorier per dag. 100 gram av barkbröd där hälften av mjölet är rågmjöl innehåller högst 150 kilokalorier (150 kcal/100 g). Hur mycket barkbröd behöver en vuxen person äta för att uppfylla energibehovet för en dag?
 - cirka 1,3–2 kg.
- C. Är barkbröd nyttigt? Varför eller varför inte?
 - Svaret hittas på "Blanda bark i brödet". Uppgifterna kan kompletteras med lärokursen i hälsokunskap.

2. (HI, SL) Förklara hur följande saker förbättrade möjligheterna att klara sig under kristider.

- A. Husdjur
 - Svaret hittas på "Hjälp av djuren".
- B. Jakt
 - Svaret hittas på "Mat från naturen".
- C. Ransonering
 - Svaret hittas på "Staten ransonerar maten".

Statliga åtgärder och hjälp mot motprestation

3. (HI, SL) Förklara hur följande saker förbättrade möjligheterna att klara sig under kristider.

Bekanta er med material om statliga åtgärder och hjälp mot motprestation och besvara sedan följande frågor ANTINGEN ur perspektivet för missväxtåren ELLER ur perspektivet för matbristen under slutet av 1910-talet.

Ange ett exempel på hur

- A.** människorna kompenserade för den hjälp som de fått av andra.
 - 1910-talet: " Utbyteshandel med den knappa maten".
 - Missväxtåren: " Arbeta för maten".
- B.** staten försökte hjälpa hungrande människor.
 - 1910-talet: "Staten ransonerar maten".
 - Missväxtåren: "Staten erbjuder arbete till de hungriga" och " Hungerbekämpning med lagar".
- C.** staten försvårade människornas lidande.
 - 1910-talet: "Utbyteshandel med den knappa maten", "En likgiltig stat?", och "Maten på fångläger".
 - Missväxtåren: "Staten erbjuder arbete till de hungriga".

Överlevnarnas sorg

4. (HI, SL, HÄ) Läs texten nedan där Pekka Mähönen miss förhållandena i Sonkajärvi under missväxtåren. Besvara på de frågor som ställts i samband med texten.

Källa: Kotiseutumuiistiinpanoja Sonkajärveltä 1860–1870 (Hembydsanteckningar från Sonkajärvi 1860–1870). Pekka Mähönens berättelse, upptecknad på 1920-talet. Kuopio kulturhistoriska museums arkiv A498. Du hittar det ursprungliga materialet [här](#) (på finska).

- Vilka grödor lyckades man odla och vilka skördar misslyckades under sommaren 1867?
 - Spannmålsskörden misslyckades, potatisen var små.
 - Rovskörden var medelmåttig, man använde bark i bröd
- Varför blev skörden så dålig?
 - Vädret var dåligt. Sommaren kom sent, marken var kall och våt. På hösten kom frosten tidigt.
- Förklara varför flest människor under missväxtåren dog av svält på vårvintern 1868.
 - Man levde ofta på skördarna från föregående sommar på vintern. Maten räckte inte till.
- Under missväxtåren dog omkring 150 000 finländare av svält och hungersjukdomar. Leta reda på ett föremål i klassrummets material som har tillverkats under missväxtåren till minne av en avliden närstående.
 - Minnesträd.
- Ta reda på om det finns något minnesmärke på din hemort för människor som gått bort på grund av missväxtåren, inbördeskriget eller fångläger.

Du kan leta efter information till exempel på din hemkommuns webbplats, församlingens webbplats eller på adresserna www.tyovaenliike.fi (på finska) samt katovuodet1860.wordpress.com (på finska).

- I dagens Finland sörjer staten på olika sätt för att finländare inte svälter. Staten ser frågan både ur den enskildas perspektiv och ur perspektivet för hela landet. För det första försäkrar staten sig om att maten inte tar slut i Finland (stöd till lantbruket, handelsförbindelser, Försörjningsberedskapscentralen). För det andra sörjer staten för att alla har möjlighet att skaffa sig tillräckligt med mat (bidrag, förmåner, skolbespisningen).

Fundera på om det trots dessa åtgärder skulle kunna bli svält i Finland i dag. Varför eller varför inte?

Materialet har upprättats av: Arbetarmuseum Werstas, Kuopio kulturhistoriska museum (2022).